

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudcem JUDr. Lukášem Hlouchem, Ph.D. ve věci

žalobce: nezl. P. M.
bytem X
zastoupen: J. M., zákonnou zástupkyní (matkou)
bytem tamtéž
proti
žalovanému: Ministerstvo práce a sociálních věcí
sídlem Na Poříčním právu 1, 128 01 Praha 2

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 17. 7. 2024, sp. zn. SZ/MPSV-2022/305-921,
č. j. MPSV-2024/162112-921,

takto:

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 17. 7. 2024, sp. zn. SZ/MPSV-2022/305-921, č. j. MPSV-2024/162112-921, **se ruší** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalobci **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení.
- III. Žalovaný **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.
- IV. Česká republika **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Žalobou podanou ke Krajskému soudu v Brně (dále též „krajský soud“) se žalobce domáhal zrušení rozhodnutí žalovaného ze dne 17. 7. 2024, sp. zn. SZ/MPSV-2022/305-921, č. j. MPSV-2024/162112-921 (dále jen „napadené rozhodnutí“). Tímto rozhodnutím žalovaný posoudil jeho odvolání proti rozhodnutí Úřadu práce České republiky – krajské pobočky v Brně (dále jen „prvostupňový orgán“ nebo „správní orgán I. stupně“) ze dne 15. 12. 2021, sp. zn. SZ/319168/2012/AIS-SSL, č. j. 13783/2021/HUS (dále jen „prvostupňové rozhodnutí“ nebo „rozhodnutí správního orgánu I. stupně“) tak, že odvolání zamítl a prvostupňové rozhodnutí potvrdil.
2. Prvostupňovým rozhodnutím správní orgán I. stupně rozhodl ve věci opětovného posouzení nároku a výše příspěvku na péči dle zákona č. 108/2006 Sb., zákon o sociálních službách, ve znění ke dni vydání prvostupňového rozhodnutí (dále jen „zákon o sociálních službách“) tak, že žalobci bude poskytován od měsíce října 2021 příspěvek na péči ve výši 13 900 Kč měsíčně.
3. Prvostupňové rozhodnutí vycházelo z posudku lékaře Okresní správy sociálního zabezpečení Břeclav (dále jen „OSSZ“) ze dne 30. 11. 2021, podle něhož žalobce z důvodu svého dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu potřebuje pomoc při zvládání celkem šesti základních životních potřeb, konkrétně žalobce sám bez pomoci jiné fyzické osoby nezvládá životní potřebu orientace, komunikace, oblékání a obouvání, tělesné hygieny, péče o zdraví a osobní aktivity. Tím se považuje za osobu závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni III (těžká závislost) ve smyslu § 8 odst. 1 písm. c) zákona o sociálních službách.
4. Napadené rozhodnutí bylo vydáno v dalším řízení o odvolání poté, co prvotní rozhodnutí žalovaného 25. 4. 2022, sp. zn. SZ/MPSV-2022/305-921, č. j. MPSV-2022/71155-921 bylo zrušeno rozsudkem krajského soudu ze dne 21. 11. 2023, č.j. 33 A 22/2022-34 (dále jen „zrušující rozsudek“) a věc byla vrácena žalovanému k novému rozhodnutí o odvolání žalobce.

II. Napadené rozhodnutí

5. V odvolacím řízení nechal žalovaný zdravotní stav žalobce opětovně přezkoumat Posudkovou komisí Ministerstva práce a sociálních věcí (dále jen „PK MPSV“ nebo „komise“). Žalobce se účastnil jednání PK MPSV a byl také vyšetřen přítomným psychiatrem. Komise ve svém **posudku ze dne 2. 3. 2022** (dále též „prvotní posudek“) dospěla k závěru, že v případě žalobce jde o osobu do 18 let věku, která se dle § 8 odst. 1 písm. c) zákona o sociálních službách považuje za závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni III (těžká závislost), neboť samostatně bez pomoci jiné fyzické osoby nezvládá 6 základních životních potřeb: orientaci, komunikaci, oblékání a obouvání, tělesnou hygienu, péči o zdraví a osobní aktivity. Ostatní hodnocené základní životní potřeby umožňuje doložený zdravotní stav žalobce zvládat; podle PK MPSV nebyly zjištěny objektivní medicínské důvody pro jejich nezvládání.
6. Při svém hodnocení PK MPSV vycházela jak z podkladové dokumentace (tvořené spisovou dokumentací žalovaného, OSSZ Břeclav a lékařskými nálezy předloženými při jednání), tak i ze zdravotnické dokumentace sestávající z odborných lékařských nálezů. Doložené nálezy byly prostudovány a posudkově zhodnoceny. PK MPSV prostudovala a v kontextu se zdravotním stavem zhodnotila rovněž výsledky sociálního šetření.

7. Z posudkového zhodnocení vyplývá, že hlavní příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu žalobce je snížená úroveň intelektu do pásma středně těžké mentální retardace. Podle praktického lékaře žalobce netrpí poruchami hybnosti horních či dolních končetin ani páteře. Stoj i chůze žalobce jsou samostatné. Podle závěrů psychologického vyšetření z května 2021 globální rozumové schopnosti žalobce odpovídají horní polovině pásma středně těžké mentální retardace. Výsledek je snižován malou spoluprací a soustředěním. Žalobce je též sledován na neurologii pro epilepsii. Dle posledního neurologického vyšetření z července 2021 je žalobce nadále bez záchvatů a topické neurologické symptomatologie.
8. Podle PK MPSV z doložené zdravotnické dokumentace není prokázáno posudkově významné postižení smyslových funkcí, pohybové omezení ani inkontinence. Současné není prokázána trvalá kardiální či dechová nedostatečnost. Postižení žalobce je intelektové a směřuje do pásma horní poloviny středně těžké mentální retardace. K jednání komise žalobce doložil vyšetření ze speciálního pedagogického centra ze dne 1. 9. 2020 a psychologické vyšetření SPC ze dne 23. 9. 2020; vzhledem k přetrvávající neochotě žalobce ke kvalitní spolupráci nelze intelekt stanovit *lege artis*. Aktuální výkony v testu odpovídají intelektovým schopnostem v horní polovině pásma STMR, ojedinělé schopnosti žalobce odpovídají intelektovým schopnostem v pásmu LMR (krátkodobá auditivní paměť). PK MPSV konstatovala, že žalobce potřebuje celodenní dohled, vedení a pomoc pečující osoby.
9. Ve vztahu k základní životní potřebě mobility PK MPSV uvedla, že u žalobce není prokázáno těžké omezení hybnosti dolních končetin. Právě tak u něj nejsou prokázány parézy končetin, které by byly objektivním podkladem k nezvládnutí chůze po rovině a po schodech s využitím facilitátorů a odpočinku. Neschopnost využívat dopravní prostředky z mentálních důvodů PK MPSV posudkově zohlednila jak v základních životních potřebách orientace, tak v osobních aktivitách.
10. Základní životní potřebu stravování pak komise neuznala proto, že u žalobce nebylo prokázáno postižení hybnosti horních končetin. Nejsou u něj přítomny parézy a porucha úchopu, které by byly objektivním důvodem k nezvládnutí této životní potřeby. Žalobce nemá nařízený dietní režim, při jehož nedodržení by byl ohrožen na životě. PK MPSV nepochybně dohled či lehkou dopomoc nad stravováním, nejedná se však o mimořádnou péči. Psychické postižení v horním pásmu středně těžké mentální retardace dovoluje žalobci nacvičit zvládání základních stravovacích návyků. Dle závěrů sociálního šetření je žalobce schopen jíst příborem.
11. K namítanému nezvládnutí výkonu fyziologické potřeby PK MPSV sdělila, že u žalobce nebyla prokázána plná inkontinence. Úroveň mentálního deficitu žalobci dovoluje nácvičit základních hygienických návyků.
12. Zákonná zástupkyně žalobce se závěry posudku PK MPSV ze dne 2. 3. 2022 nesouhlasila a podala vůči nim námitky. V reakci na její vyjádření a nově doložené lékařské zprávy žalovaný požádal komisi, aby zdravotní stav žalobce ve světle vznesených námitek opětovně posoudila. V **doplňujícím posudku ze dne 4. 4. 2022** pak dospěla komise k témuž závěru jako v prvotním posudku. PK MPSV uvedla, že doložené zprávy byly k dispozici již při prvotním posouzení. Zprávy jsou doplněny o výčet základních životních potřeb, jež žalobce samostatně nezvládne a nepřinášejí žádné nové skutečnosti ve vývoji či změně zdravotního stavu. Co se týče zpochybňovaných základních životních

potřeb mobility, stravování a výkonu fyziologické potřeby, PK MPSV uzavřela, že se k nim již dostatečně vyjádřila ve svém předchozím posudku. Ke zvládání životní potřeby mobility pak PK MPSV pouze doplnila, že schopnost používat dopravní prostředky se hodnotí ve vztahu pohybových schopností. Nelze promítat duplicitně životní potřebu orientace do mobility. Komise nezpochybňuje v případě neuznaných životních potřeb potřebu dohledu či dopomoci jiné osoby, avšak z hlediska prokázaného zdravotního stavu ovšem není tato pomoc hodnocena jako mimořádná péče. Po vyhodnocení skutečností, které k doplnění posudku vedly, neshledala PK MPSV důvody pro změnu již přijatého posudkového závěru.

13. V dalším řízení po zrušení původního rozhodnutí o odvolání žalovaný požádal o vypracování srovnávacího posudku **PK MPSV v Ostravě ze dne 4. 4. 2024**. Podle závěrů tohoto posudku žalobce nezvládá sedm základních životních potřeb: orientace, komunikace, stravování, oblékání a obouvání, tělesná hygiena, péče o zdraví a osobní aktivity. PK MPSV v Ostravě hodnotila částečně odlišně od předcházejících posudků základní životní potřebu stravování, neboť žalobce není schopen stravu vybrat, neservírovat a naporcovat. Ke sporné základní životní potřebě (výkonu fyziologické potřeby). PK MPSV v Ostravě uvedla, že ji zvládá. K tvrzenému nezvládání samostatné očisty PK MPSV v Ostravě uvedla, že žalobce je schopen se to naučit i při svém zdravotním postižení s tím, že lze užívat vlhčené ubrousky.
14. Žalovaný následně vyžádal **doplňující posudek ze dne 14. 6. 2024**, v němž komise potvrdila své původní závěry ohledně výkonu fyziologické potřeby. Podle jejího názoru žalobce nemá žádné takové duševní či tělesné postižení, které by mu bránilo se naučit výkon fyziologické potřeby, resp. provádění očisty po použití WC.
15. Na podkladě uvedených posudků PK MPSV žalovaný v odůvodnění napadeného rozhodnutí vypořádal odvolací námitky. Ohledně sporu o základní životní potřebu stravování žalovaný uznal námitku žalobce za oprávněnou a s odkazem na posudek PK MPSV v Ostravě ze dne 4. 4. 2024 uznal tuto základní životní potřebu za nezvládanou. Naproti tomu se neztotožnil s námitkami proti hodnocení základní životní potřeby – výkonu fyziologické potřeby. S odkazem na závěry citovaných posudků žalovaný uzavřel, že žalobce splňuje podmínky pro poskytování příspěvku na péči v původní výši ode dne 13 900 Kč a měsíčně od října 2021 coby osoba závislá na pomoci jiné osoby ve III stupni [§ 8 odst. 1 písm. c) zákona o sociálních službách]. Ode dne 1. 7. 2024 činí výše příspěvku na péči 16 100 Kč měsíčně. Žalovaný proto odvolání zamítl a prvostupňové rozhodnutí jako správné potvrdil.

III. Žaloba

16. V žalobě zákonná zástupkyně žalobce zpochybnila rovněž zdůvodnění stran zvládání základní životní potřeby výkonu fyziologické potřeby. Podle jejího názoru se PK MPSV nevypořádala dostatečně s podklady posudku, které jejímu závěru neodpovídají. Zákonná zástupkyně zdůraznila, že nepopírá, že nácvik této základní životní potřeby lze naučit, ale to vyžaduje každodenní pomoc jiné osoby. Používání vlhčených ubrousků sice pomáhá pečující osobě, ale samostatné používání těchto ubrousků vyžaduje další nácvik. Žádná z uvedených možností navíc neumožňuje zlepšit schopnost s dostatečným předstihem danou potřebu vyhodnotit a včas dojít na toaletu a zaujmout správnou polohu. Se žalobcem pracují odborníci také ve speciální základní škole, kde bývá každý pracovní den.

17. Dále uvedla, že není schopna posoudit, zda si je žalobce vědom potřebnosti očisty po návštěvě WC. Žalobce si zavolá pomoc a neodchází z toalety předčasně, což je výsledek trpělivého nácviku. Zástupkyně žalobce uzavřela, že nejde o službu či pomoc poskytovanou občasně, ale každodenně. Správní orgány by měly přihlédnout k nejlepším zájmům dítěte.
18. Ze shora uvedeného vyplývá, že napadené rozhodnutí bylo vydáno na základě nedostatečně vyhodnoceného skutkového stavu. Proto zákonná zástupkyně žalobce zdejšímu soudu navrhla, aby napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalovanému k novému rozhodnutí, kde bude uznáno nezvládání výkonu fyziologické potřeby.

IV. Vyjádření žalovaného

19. Žalovaný se k žalobě vyjádřil přípisem ze dne 17. 10. 2024, kde shrnul průběh správního řízení po vydání zrušujícího rozsudku krajského soudu.
20. Ve vztahu k hodnocení zvládání základní životní potřeby výkonu fyziologické potřeby žalovaný uvedl, že podle názoru PK MPSV je třeba uvedenou základní životní potřebu považovat za zvládanou. Za neschopnost výkonu fyziologické potřeby lze pokládat stav, kdy se osoba není schopna bez pomoci druhé osoby řádně vyprázdnit, provést očistu po provedení výkonu fyziologické potřeby, použít včas WC a používat potřebné pomůcky (absorpční cévky, klysmata). Součástí hodnocení schopnosti zvládat základní životní potřebu výkonu fyziologické potřeby je schopnost zajmout vhodnou polohu, přičemž se nebere v úvahu manipulace s oblečením. Při hodnocení této základní životní potřeby se hodnotí smyslové, mentální, duševní a tělesné schopnosti zvládat jednotlivé aktivity této základní životní potřeby. Žalovaný poukázal též na to, že se nevyžaduje zvládání všech aktivit dané základní životní potřeby ve stoprocentní kvalitě, ale pouze uspokojivě (v přijatelném standardu).
21. Pro shora uvedené důvody žalovaný soudu navrhl, aby žalobu jako nedůvodnou zamítl.

V. Řízení před krajským soudem

22. Krajský soud nařídil ve věci ústní jednání, které se uskutečnilo dne 28. 7. 2025 v omluvené nepřítomnosti zástupce žalovaného a za přítomnosti zástupkyně žalobce (zákonné zástupkyně a pečující osoby).
23. Krajský soud vzhledem k povaze věci a procesní situaci (opakovaném přezkumu téhož správního řízení) sáhl k ustanovení znalce MUDr. V. L., neboť soud sám pro nedostatek odborných medicínských znalostí není oprávněn k posudkovému hodnocení otázky závislosti na péči jiné osoby.
24. Znalecký posudek MUDr. V. L. ze dne 9. 6. 2025 byl soudu předložen dne 12. 6. 2025. Znalec provedl vyšetření žalobce v jeho přirozeném prostředí a dále se na základě doložené zdravotnické dokumentace v posudkovém spisu i předložené žalobcem zabýval otázkou závislosti žalobce na péči, zejm. pak výkonem fyziologické potřeby. Dle závěrů znaleckého posudku, kde jsou obsaženy odpovědi na dotazy soudu se uvádí, že zdravotní stav žalobce je setrvalý, což se týká i schopnosti zvládat výkon fyziologické potřeby. *Žalobce je schopen zaujmout polohu a je schopen se vyprázdnit. Aktivitu včasného používání WC je schopen zvládat jen částečně, tedy někdy na WC dojde, ale převážně je zapotřebí ho na WC dovést a navést ho do vhodné polohy. Adekvátně není schopen provést očistu. Hygienické pomůcky nepoužívá, ale pokud by je používat měl, tak uvedenou aktivitu by nezvládal. Za*

dobu konání znaleckého vyšetření v místě bydliště (cca 1,5 hodiny) neměl žalobce potřebu provést fyziologickou potřebu, takže při výkonu této činnosti nemohl být pozorován. Z toho znalec uzavírá, že žalobce při duševní poruše těžké mentální retardace s autistickými rysy není schopen pravidelně a spolehlivě provádět očistu po výkonu fyziologické potřeby v přijatelném standardu a toto není schopen se naučit. Předcházející posudky lékařské posudkové služby jsou sice dle znalce formálně správné, ale nevysvětlují důvody, pro které by žalobce měl zvládat základní životní potřebu stravování a výkon fyziologické potřeby. Součástí znaleckého posudku je také zástupkyní žalobce poskytnutá zpráva Mgr. J. B. z ambulance klinické psychologie ze dne 21. 5. 2024, podle níž je žalobce v základní sebeobsluze jen částečně samostatný, a je nutný stálý trvalý dohled a dopomoc dospělé osoby.

25. Krajský soud dále konstatoval vyjádření žalovaného ke znaleckému posudku ze dne 17. 7. 2025, v němž zároveň žalovaný souhlasil s projednáním věci v nepřítomnosti svého zástupce. Žalovaný k obsahu a závěrům znaleckého posudku uvedl, že si nechal provést medicínskou recenzi, na jejímž základě se závěry znalce nesouhlasí. Závěr znalce o těžké mentální retardaci žalobce je v rozporu s doloženým zdravotním stavem. Ve všech posudcích zpracovaných ve správním řízení o příspěvku na péči byla jako rozhodující diagnóza uváděna mentální retardace lehká až středně těžká. U žalobce nebyla zjištěna taková sociální desintegrace, která by korelovala s nemožností zvládnout příslušný nácvik, a uvedená pomoc vzhledem k věku žalobce není mimořádná. Žalovaný tedy trvá na tom, že žalobce výkon fyziologické potřeby zvládá. Dále žalovaný zmínil, že ustanovený znalec je členem PK MPSV, pracoviště v Brně, a proto může v určitých věcech docházet k jistému střetu zájmů.

VI. Posouzení věci krajským soudem

26. Krajský soud předně posuzoval, zda byly splněny podmínky řízení, přičemž dospěl k závěru, že žaloba byla podána včas [§ 72 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“)], osobou k tomu oprávněnou (§ 65 odst. 1 ve spojení s § 35 odst. 1 s. ř. s.) a jedná se o žalobu přípustnou (zejména § 65, § 68 a § 70 s. ř. s.).
27. V souladu s § 75 odst. 1 a 2 s. ř. s. přezkoumal krajský soud napadené rozhodnutí žalovaného v mezích žalobních bodů, včetně řízení předcházejícího jeho vydání, přičemž vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu. Při zjišťování skutkového stavu soud vycházel z žalovaným předložených správních spisů.
28. Krajský soud rozhodl ve věci v souladu s § 51 odst. 1 s. ř. s. bez nařízení ústního jednání, neboť účastníci řízení s tímto postupem souhlasili (nevyjádřili výslovný nesouhlas s tímto postupem) a krajský soud nepovažoval ústní projednání věci za nezbytné.
29. Žaloba je **důvodná**.
30. Právní úprava poskytování příspěvku na péči je obsažena v zákoně o sociálních službách a prováděcí vyhlášce. Východiskem je přitom samotný pojem závislost (§ 8 zákona o sociálních službách), jehož význam je utvářen skrze konstrukci dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu. Ten pak § 3 písm. c) zákona o sociálních službách definuje jako zdravotní stav, který dle poznatků lékařské vědy trvá nebo má trvat déle než 1 rok, a který omezuje funkční schopnosti nutné pro zvládání základních životních potřeb.

31. Aktuální právní úprava rozlišuje pro účely poskytování příspěvku na péči čtyři stupně závislosti, přičemž kritériem pro hodnocení míry závislosti oprávněné osoby na pomoci jiné osoby, a tedy i pro zařazení do jednotlivých kategorií, je posuzování zvládnutí deseti základních životních potřeb vymezených v § 9 odst. 1 zákona o sociálních službách. Jedná se o následující potřeby: mobilita, orientace, komunikace, stravování, oblékání a obouvání, tělesná hygiena, výkon fyziologické potřeby, péče o zdraví, osobní aktivity a péče o domácnost. U osob do 18 let věku pak dle § 9 odst. 3 zákona o sociálních službách platí, že schopnost zvládnout základní životní potřebu péče o domácnost se nehodnotí.
32. Podle ustanovení § 8 odst. 1 zákona o sociálních službách platí, že osoba do 18 let věku se považuje za závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve „c) stupni III (těžká závislost), jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není schopna zvládnout šest nebo sedm základních životních potřeb, d) stupni IV (úplná závislost), jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není schopna zvládnout osm nebo devět základních životních potřeb a vyžaduje každodenní mimořádnou péči jiné fyzické osoby.“
33. Podle § 1 odst. 4 prováděcí vyhlášky platí, že: „Za neschopnost zvládnutí základní životní potřeby se považuje stav, kdy porucha funkčních schopností dosahuje úrovně úplné poruchy nebo poruchy těžké, kdy i přes využívání zachovaných potenciálů a kompetencí fyzické osoby a využívání běžně dostupných pomůcek, prostředků, předmětů denní potřeby nebo vybavení domácnosti, veřejných prostor nebo s využitím zdravotnického prostředku nelze zvládnout životní potřebu v přijatelném standardu. Za neschopnost zvládnutí základní životní potřeby se považuje rovněž stav, kdy režim nařízený odborným lékařem poskytujícím specializované zdravotnické služby neumožňuje provádění základní životní potřeby v přijatelném standardu. Přijatelným standardem se rozumí zvládnutí základní životní potřeby v kvalitě a způsobem, který je běžný a obvyklý, a který umožňuje, aby tato potřeba byla zvládnuta bez každodenní pomoci jiné osoby.“
34. Bližší vymezení životních potřeb rozhodných pro stanovení stupně závislosti na pomoci jiných osob lze nalézt v příloze č. 1 k prováděcí vyhlášce. Podle § 2a citované vyhlášky přitom platí, že k tomu, aby bylo možno učinit závěr, že posuzovaná osoba je při zajištění některé z životních potřeb závislá na pomoci jiné fyzické osoby, stačí, pokud posuzovaná osoba nevládá být jen jedinou z aktivit vyjmenovaných v příloze prováděcí vyhlášky.
35. Správní řízení ve věci přiznání příspěvku na péči se pak vyznačuje tím, že rozhodující důkaz zde představuje odborný posudek zdravotního stavu a závislosti žadatele na pomoci jiné osoby. Povahou takového posudku, jakož i na něj kladenými požadavky, se již opakovaně ve své judikatuře zabýval Nejvyšší správní soud, který dovodil, že se jedná sice o tzv. povinný důkaz, nicméně nikoliv o závazné stanovisko či závazný podklad rozhodnutí. Posudek proto podléhá hodnocení správního orgánu, jeho správnost není nikterak presumována. Ačkoliv odborné lékařské závěry posudku nepodléhají hodnocení správních orgánů, neboť tyto k tomu nemají odborné lékařské znalosti, nezabývá je to povinností hodnotit provedené důkazy ve správním řízení, a tudíž i správnost posudku z hlediska jeho úplnosti a přesvědčivosti (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 3. 2010, č. j. 6 Ads 143/2009-50, či ze dne 22. 10. 2009, č. j. 3 Ads 48/2009-104; rozhodnutí jsou dostupná na www.nssoud.cz).
36. Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 4. 2014, č. j. 3 Ads 50/2013-32, přitom platí, že pokud z podkladů lékařského posudku vyplývá, že posuzovaná osoba

- některou z aktivit nutných pro celkové zvládnutí určité životní potřeby sama a bez pomoci jiné osoby nezvládá, a orgány lékařské posudkové služby přesto takovou základní životní potřebu považují za zvládanou, je jejich povinností tento závěr dostatečně a přesvědčivě odůvodnit. Současně podle konstantně zastávaného názoru Nejvyššího správního soudu musí posouzení stupně závislosti osoby pro účely rozhodování o příspěvku na péči v řízení v I. stupni i v řízení odvolacím vycházet z hodnocení všech podkladů uvedených v § 25 odst. 3 zákona o sociálních službách (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 4. 2014, č. j. 3 Ads 63/2013-46).
37. V posuzované věci brojil žalobce proti napadenému rozhodnutí z důvodu věcné nesprávnosti posouzení odborné otázky stupně závislosti žalobce na péči či dohledu jiné osoby. Tento závěr žalovaného se opírá zejména o posudek PK MPSV ze dne 2. 3. 2022, resp. doplňující posudek PK MPSV ze dne 4. 4. 2022, a dále pak o srovnávací posudek PK MPSV v Ostravě, s jejichž závěry žalobce nesouhlasí.
38. Mezi účastníky řízení je sporné pouze zvládání základní životní potřeby výkonu fyziologické potřeby. Vzhledem k tomu, že na základě posudků ve správním řízení bylo v souhrnu žalobci uznáno sedm nezvládaných základních životních potřeb, má posouzení sporné základní životní potřeby (výkonu fyziologické potřeby) zcela jasný vliv na určení stupně závislosti žalobce na péči [srov. § 8 odst. 1 písm. c), d) zákona o sociálních službách]. Jde o to, zda měl být žalobce posuzován jako závislý ve III., či ve IV. stupni závislosti, od čehož se odvíjí také výše příspěvku na péči.
39. Krajský soud též připomíná závěry svého zrušujícího rozsudku, v němž uvedl k posouzení výkonu fyziologické potřeby, že zdůvodnění v původním rozhodnutí o odvolání nebylo přesvědčivé. *PK MPSV zkoumala zvládnutí veškerých aktivit, které jsou v oblasti výkonu fyziologické potřeby uvedeny. Úvaha PK MPSV není vyčerpávající a nereaguje na veškeré činnosti, u nichž žalobce tvrdil, že je samostatně nezvládá. Zejména pak ve vztahu ke schopnosti provádět očistu, jejíž zvládnutí žalobce v průběhu správního řízení opakovaně rozporoval, neuvedla PK MPSV v žádném ze svých posudků konkrétní skutečnosti ani úvahy, na základě kterých uzavřela, že žalobce očistu bez pomoci jiné osoby spolehlivě (v přijatelném standardu) zvládá. Sdělení, že u žalobce není prokázána plná inkontinence, ani obecný poznatek, že úroveň mentálního deficitu dovoluje nácvik základních hygienických návyků, podle krajského soudu o schopnosti provádět očistu nesvědčí. V tomto rozsahu tudíž krajský soud posoudil závěry PK MPSV jako nepřezkoumatelné. To platí tím spíše za situace, kdy ze záznamu o sociálním šetření, z něhož komise při tvorbě posudků rovněž vycházela, plyne, že žalobce potřebuje pomoc při očištění po WC. Tato skutečnost pak vyplývá i ze zprávy z psychologického vyšetření ze dne 23. 3. 2022, dle níž žalobce po vykonání potřeby sám nezvládá provést očistu. Je v rozporu s požadavkem na dostatečné a přesvědčivé odůvodnění posudku, pokud PK MPSV učinila závěr, že žalobce výkon fyziologické potřeby, včetně provedení očisty, sám bez pomoci jiné osoby zvládá, aniž by se odpovídajícím způsobem vypořádala s podklady k posudku, které jejímu závěru odporují.* Na základě tohoto závazného právního názoru také žalovaný nechal vypracovat posudky PK MPSV v Ostravě v navazujícím řízení.
40. Jelikož závěry posudků stran výkonu fyziologické potřeby zůstaly i po dalším dokazování na závěru, že žalobce tuto činnost samostatně zvládá nebo mu jeho zdravotní stav dovoluje, aby se ji naučil zvládat samostatně, nechal krajský soud vypracovat znalecký posudek ustanoveným znalcem MUDr. V. L.

41. Krajský soud v předmětné věci hodnotil při nařízeném ústním jednání, zda byl skutkový stav (otázka stupně závislosti žalobce) zjištěn ve správním řízení náležitě a řádně, a zda tomu odpovídá odůvodnění posudků, které v odvolacím řízení vypracovala PK MPSV. Vypracovaným znaleckým posudkem tohoto soudního znalce ze dne 9. 6. 2025 krajský soud provedl při ústním jednání důkaz a dal stranám příležitost se k závěrům tohoto znaleckého posudku vyjádřit. Zástupkyně žalobce vyslovila se závěry znaleckého posudku úplný souhlas, přičemž žalovaný vyjádřil písemně svůj nesouhlas.
42. Krajský soud dále hodnotil závěry znaleckého posudku z hlediska jeho úplnosti a přesvědčivosti. Závěry znalce jsou podle přesvědčení soudu z hlediska posouzení otázky stupně závislosti žalobce úplné a přesvědčivé, jsou postaveny na vyšetření žalobce ustanoveným znalcem, předchozích posudcích a relevantní lékařské dokumentaci včetně rozhovoru se žalobcem samotným i pečující osobou. Znalec přiměřeně vycházel i z poznatků získaných sociálním šetřením provedeným pracovníci prvostupňového orgánu ze dne 7. 10. 2021. Z hlediska podkladů tedy znaleckému posudku nelze nic vytknout.
43. Co se týká přesvědčivosti vypracovaného znaleckého posudku, krajský soud poukazuje především na efekt znaleckého vyšetření, které v předcházejících posudcích PK MPSV bylo provedeno při jednání dne 2. 3. 2022. Jakkoliv znalec si nakonec nemohl učinit přímý poznatek o tom, jak žalobce provádí fyziologickou potřebu, *in concreto* očistu po jejím výkonu, získal znalec v průběhu vyšetření řadu cenných indicií pro posouzení mentálních schopností žalobce a sociálních návyků. Pokud tedy znalec na základě těchto poznatků ve světle hodnocené zdravotnické dokumentace, zpráv ze školy i psychologických vyšetření (Mgr. et Mgr. V. ze dne 22. 3. 2022, Mgr. J. B. ze dne 21. 5. 2024) dospívá k závěru, že jeho zdravotní stav je setrvalý, a stran užívání WC je schopen je užívat samostatně jen částečně (není schopen očistit ani při používání hygienických ubrousků), pak se jeví krajskému soudu tento posudkový závěr jako přesvědčivý. Zákonná podmínka mimořádné péče se zdá být tímto naplněna.
44. K námitkám žalovaného proti znaleckému posudku pak krajský soud uvádí, že nezměnily jeho pohled na přesvědčivost posudku. Především krajský soud ověřil, že znalec MUDr. V. L. nebyl členem žádné z posudkových komisí, které posuzovaly v předmětném správním řízení zdravotní stav žalobce. Krajský soud proto nemá za to, že by samotný fakt, že tento znalec je zaměstnancem Ministerstva práce a sociálních věcí, způsoboval podjatost či předpoklad neobjektivity jeho znaleckého úsudku. Navíc tak je tomu v případě většiny zapsaných znalců z oboru zdravotnictví, specializace posudkové lékařství. Co se týká zmiňované „medicínské recenze“ znaleckého posudku, žalovaný ji krajskému soudu nepředložil, takže krajský soud nemohl její závěry nijak ověřit ani konfrontovat se znaleckým posudkem. Oproti medicínské recenzi zpracované lékařem posudkové služby má ovšem znalecký posudek obecně a co do formy vyšší důkazní sílu (srov. § 127 o.s.ř.).
45. Dále je potřeba uvést, že znalec se explicitně neliší od předcházejících posudků ve stanovení tíže mentální retardace žalobce, a ani nebylo jeho úkolem tuto klinickou otázku zkoumat. Jeho zmínku o *těžké mentální retardaci* v odpovědi na otázku soudu na s. 12 posudku, kdy sám znalec v předchozí pasáži zmiňuje při parafrázi zadání otázky

soudu „*středně těžkou mentální retardací*“ lze považovat za zjevnou chybu v přepisu. Nicméně v hodnotícím textu znalec zmiňuje, že podkladové psychologické zprávy se ve stanovení tíže mentální retardace poněkud liší stran stanovení IQ žalobce. Za klíčovou pasáž znaleckého posudku považuje soud zejm. odůvodnění na s. 14, kde se znalec jednoznačně vyjadřuje v tom smyslu, že žalobce trpí *středně těžkou mentální retardací*.

46. Znalec v předloženém posudku srozumitelně a logicky vysvětlil, v čem se odchyluje od posudkové úvahy obsažené v posudcích PK MPSV vypracovaných v odvolacím řízení před žalovaným. Krajský soud tedy uzavírá, že považuje znalecký posudek za úplný a přesvědčivý, a proto jej shledal jako stěžejní důkaz ve sporu o zvládání výkonu fyziologické potřeby žalobcem.
47. Na základě znaleckého posudku bylo prokázáno, že žalobce nezvládal ke dni 1. 10. 2021, ani k datu vydání napadeného rozhodnutí základní životní potřebu výkon fyziologické potřeby. V souhrnu se základními životními potřebami, které byly uznány ve výsledku ve správním řízení před žalovaným (na základě doplnění dokazování posudky PK MPSV v Ostravě ze dne 4. 4. 2024) jde tedy celkem o minimálně osm základních životních potřeb (§ 8 odst. 1 zákona o sociálních službách). Z toho plyne, že žalobce byl v uvedeném období prokazatelně závislým na péči jiné fyzické osoby ve IV. stupni závislosti.
48. Krajský soud dospěl k závěru, že skutkový stav ve správním řízení nebyl zjištěn dostatečně [§ 76 odst. 1 písm. b) s.ř.s.], a proto je napadené rozhodnutí třeba zrušit a věc vrátit žalovanému k dalšímu řízení.

VI. Závěr a náhrada nákladů řízení

49. Ze všech shora uvedených důvodů krajský soud shledal žalobu jako důvodnou, a proto zrušil napadené rozhodnutí a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení, jak je uvedeno ve výroku I. tohoto rozsudku. V dalším řízení bude žalovaný povinen vycházet ze závěrů krajského soudu podepřených dokazováním znaleckým posudkem, který soud vyhodnotil jako stěžejní důkaz v otázce stupně závislosti žalobce (§ 78 odst. 5, 6 s.ř.s.).
50. Dále bude povinností správních orgánů rozhodnout o doplatku na příspěvku na péči za dobu, po kterou nebyl žalobci vyplácen ve IV. stupni závislosti na péči (§ 11 odst. 1 písm. d) zákona o sociálních službách), ale pouze ve III. stupni závislosti na péči (§ 11 odst. 1 písm. c) zákona o sociálních službách), a to za podmínek ustanovení § 14 zákona o sociálních službách.
51. O náhradě nákladů řízení bylo rozhodnuto ve smyslu ust. § 60 s. ř. s., podle kterého nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl na věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Žalobce nebyl v řízení zastoupen advokátem a ani ze spisu soud nezjistil žádné náklady, které by mu v soudním řízení vznikly. Proto mu krajský soud nepřiznal právo na náhradu nákladů řízení. Žalovaný neměl v řízení úspěch, nicméně jako orgán sociálního zabezpečení ani nemá právo na náhradu nákladů řízení ex lege (§ 60 odst. 2 s.ř.s.).
52. Soud dále rozhodl již před vydáním rozsudku o odměně ustanoveného znalce (tzv. znalečném) ve smyslu ustanovení § 59 odst. 2 s.ř.s., a to usnesením ze dne 27. 6. 2025, č.

j. 33 Ad 22/2024-69, které nebylo právní moci dne 30. 6. 2025. Jelikož žalobce i žalovaný jsou osobami osvobozenými od placení soudních poplatků, nevzniklo státu (České republice) v tomto řízení právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 4 s.ř.s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Brně dne 28. července 2025

JUDr. Lukáš Hlouch, Ph.D. v. r.
samosoudce